

gene from its surrounding genetic material is not an act of invention.“ str. 12 rozhodnutí.) Soud pak nepřisvědčil námitce žalobců („*They nevertheless argue that cDNA is not patent eligible because “[t]he nucleotide sequence of cDNA is dictated by nature, not by the lab technician.” Id., at 51. That may be so, but the lab technician unquestionably creates something new when cDNA is made.*“ strana 17 rozhodnutí) a potvrdil možnost udělení patentu pro cDNA. V části III pak soud považoval za důležité výslovně zmínit, jaké důsledky toto rozhodnutí nemá.

Dá se říci, že pro biotechnologický průmysl přináší rozsudek důležitou zprávu, že v budoucnu je lepší pracovat s cDNA, což se ale v praxi už nějakou dobu i děje. Z tohoto pohledu se pro velké hráče na poli biotechnologií nic zásadního nemění, jelikož postupy, které byly předmětem přezkumu, se týkají spíše menších společností a patentů před vypršením doby ochrany. Nicméně se jedná o další zajímavý příspěvek do debaty, ve které se promítá více normativních prvků, než pouze právo, v tomto ohledu můžeme odkázat třeba na rozsudek SDEU C-34/10 ve věci průmyslového a komerčního využití lidského embrya.

Odkaz není zločin? Embedding, užití díla a trestný čin porušování autorského práva

Matěj Myška

Soud	Nejvyšší soud ČR
Sp. zn.	8 Tdo 137/2013
Datum	27. 2. 2013
Dostupnost	www.nsoud.cz

Právní věta

Nejvyšší soud se z uvedených důvodů plně ztotožnil se závěrem odvolacího soudu vycházejícím z uvedeného odborného názoru, že i v projednávané věci se jednalo o zásah do výlučného autorského práva ve výroku uvedených nositelů těchto práv, neboť mladistvý využitím povahy a funkce tzv. „linku“, umožnil komukoli, kdo si otevřel tyto jeho WWW stránky, aby měl k uvedeným autorským dílům přístup na místě a v čase podle vlastní volby (ve smyslu § 18 odst. 2 aut. zák.), a to zcela nezávisle na vlastnictví či užívání rozmnoženiny díla, kterou tak zpřístupnil tzv. embedded linkem. veřejnosti konkrétně u 2470 jmenovaných filmových děl. Takový způsob užití díla je jeho užitím, ke kterému je zásadně nutný souhlas majitele autorského práva k zpřístupnění dílu.

Anotace

Ve svém usnesení se Nejvyšší soud zabýval v mediálně známé „kauze libereckého piráta“ otázkou trestní odpovědnosti za neoprávněné užití díla jeho „embeddování“ na webovou stránku.

Mladistvý provozoval pod dobu deseti měsíců rok webové stránky, na kterých shromažďoval a zveřejňoval

tzv. „embedded linky“, které umožňovaly návštěvníkům jím provozovaných stránek shlédnout nejméně 2470 audiovizuálních děl a to bez souhlasu nositelů majitelů autorských práv. Mladistvý byl na nelegálnost svého jednání upozorněn zájmovým sdružením – Českou protipirátskou unií. Následně ukončil činnost původní webové stránky a založil stránku novou, fungující na obdobném principu. Za toto jednání byl v následném trestním řízení Okresním soudem v Liberci v Liberci (7 Tm 13/2011) uznán vinným spácháním provinění porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a právem k databázi dle § 270 trestního zákoníku (dále jen „TrZ“). Proti odsuzujícímu rozsudku podal mladistvý odvolání ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem-pobočka v Liberci (31 Tmo 5/2012) (dále jen „KS“). Tento se ovšem ztotožnil se závěry soudu první instance. Včasné podaným dovoláním pak mladistvý brojil proti rozsudku odvolacího soudu s tím, že se jednání, kterému bylo kladeno za vinu, nedopustil, a tedy nenaplnil znaky skutkové podstaty tohoto provinění. Jednání mladistvého tak zejména dle mladistvého nenaplnělo pojem „sdělování díla“ ve smyslu § 18 autorského zákona (dále jen „AutZ“) a tím pádem nebyl naplněn znak trestného činu dle blanketního § 270 TrZ. Na provozované stránky totiž mladistvý neumístil audiovizuální dílo jako takové, ale pouze odkaz na něj, což nepředstavuje užití díla v autorskoprávním slova smyslu. Mladistvý dále uvedl, že opačný názor by mohl vést k absurdním analogickým závěrům typu, že sdělení třetí osobě o tom, že je večer promítáno audiovizuální dílo, je taktéž užití díla a tedy jednání vyžadující souhlas držitele autorských práv. Tuto argumentaci ovšem Nejvyšší soud odmítl a odkázal se na názory soudu první a druhé instance. Inline linking, nebo také embedded linking, tak umožňuje blíže neurčenému okruhu osob shlédnout konkrétní autorské dílo, aniž by konkrétní uživatel musel vůbec navštívit (resp. přecházet) na původní stránku, kde je samotné dílo umístěno.) Embeddingem tak mladistvý ve smyslu § 18 odst. 2 AutZ zpřístupnil vyjmenovaná audiovizuální díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby, což je jednání, ke kterému je třeba souhlas držitele autorských práv. Tímto mladistvý nedisponoval a díla tak užil neoprávněně a naplnil tak znak „neoprávněně zasáhl do zákonem chráněných práv k autorskému právu“ skutkové podstaty přečinu dle § 270 TrZ. Poměrně nejasná a diskutabilní je v této části usnesení použitá formulace Nejvyššího soudu, že „*protiprávní činnost mladistvého spočívala v tom, že neoprávněně umožnil užití konkrétních filmů* (rozuměj zhlédnutí)...“ Otázkou zůstává, jestli tento názor chápat tak, že je nutno samotnou konzumaci díla považovat za jeho užití v autorskoprávním smyslu.

Naplněn pak byl, dle názoru Nejvyššího soudu, i znak „nikoliv nepatrného“ zásahu, a to zejména z důvodu déletrvajícího a opakovaného zásahu a velkého počtu zásahů (ve smyslu zásady autorskoprávní neodvislosti užití autorského díla). Rozsah porušených práv pak ani nebyl ovlivněn faktem, že se jednalo o mladistvého, kterému bylo v době ukončení činu 16 let. Nízký věk

nijak nesnižoval škodlivost jednání – pachatel byl technický zdatný a počítače byly jeho koníčkem. I v tomto ohledu tedy neshledal s naplněním znaků skutkové podstaty žádný problém.

Další námitka mladistvého směřovala k tomu, že v řízení nebyl prokázán jeho **úmysl**. Situaci ohledně protiprávnosti odkazování na audiovizuální díla si před spuštěním webových stránek ověřoval, ovšem ani odborná literatura mu nenabídla jednotnou odpověď – jeho jednání je tak nutno posoudit jako nevědomou nedbalost. Konečně, dopis od České protipirátské unie pak nepovažoval za objektivní a vyvážený výklad autorského práva, neboť se jedná o účelové a jednostranně zaměřené zájmové sdružení právnických osob. Nejvyšší soud tyto námitky opět odmítl. Jak bylo zjištěno z dokazování v řízení před soudem první instance, mladistvý znal podstatu fungování jím provozovaných stránek a sám ovlivňoval, co zde bude nabízeno a vybíral předmětná audiovizuální díla s úmyslem tyto zveřejnit. Jak Nejvyšší soud připomenul, úmysl se musí vztahovat též na pachatelovo vědomí, že nakládá s autorským dílem. Není předpokládána detailní znalost autorskoprávní problematiky, ale pouhé vědomí o tom, že pachatel nakládá s chráněným statkem. I toto nebylo v projednávaném případě problematické, a to zejména vzhledem k tomu, že byl mladistvý v dopisu od České protipirátské unie upozorněn na závadnost a potenciální trestnost svého jednání, jakož i detailně seznámen s případnými následky.

Ze stejných důvodů odmítl i námitky ohledně omluvitelného **právního omylu**. Navíc, mladistvý na výzvu de facto reagoval, když zrušil původní stránky a vytvořil jiné, fungující však na obdobném principu. Mladistvý si tak byl plně vědom toho, co činí a že je toto jeho jednání způsobilé zasáhnout do autorských práv a práv s autorským právem souvisejících příslušných držitelů.

Konečně, mladistvý se v dovolání domáhal též toho, aby byl jeho čin zkoumán z hlediska **subsidiarity trestní represe** ve smyslu § 12 odst. 2 TrZ a nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. I. ÚS 69/06, tedy v jeho případě postačuje uplatnění odpovědnosti podle jiných právních předpisů. Nejvyšší soud konstatoval, že společenská škodlivost provinění má jen podpůrnou funkci pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe. V tomto konkrétním případě ale nelze uvažovat o jejím ponížení, právě naopak a to vzhledem k době provozování stránky a počtu audiovizuálních děl, která byla jednáním ohrožena. Nejvyšší soud tak shledal, že napadená rozhodnutí netrpí vytykány vadami a jeho jednání bylo správně kvalifikováno. Dovolání tak odmítnul jako neopodstatněné.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu tak poměrně nekompromisně vyvrací slogan Pirátské strany „Odkaz není zločin!“ neboť konstatuje přesně opak (s nutnou terminologickou opravou tj. „Odkaz je přečin“). Rozhodnutí tak určitě přivítají všichni držitelé autorských práv, méně pak logicky Pirátská strana.

Kriticky je ovšem možno poznamenat, že rozhodnutí je možná až příliš hrubozrné. Nejvyšší soud nevyužil možnosti vyjádřit se ke kontroverzním, avšak zásadním

otázkám právní kvalifikace „linkování“. Jak by se např. vyjádřil k otázce hodnocení „prostého“ linku nabízející „pouze“ stažení díla, či otevření externí aplikaci? A jak by pak posoudil odkaz na linkovací stránku? Přidržel by se i v této otázce doktrinárního výkladu? Tedy, že zpřístupnění „jiného materiálu“ nedochází ke zpřístupnění díla veřejnosti? (srov. Telec, I. Tůma, P., Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2007, s. 227).

V souvislosti právní aspektů linkování je pak třeba zmínit i případ C-466/12 Svensson, který je aktuálně projednáván Soudním dvorem Evropské unie. Švédský soud Svea hovrätt, zde položil otázku, která se obsahově v podstatě překrývá s věcným rozsahem případu libereckého piráta. Mimo jiné se ptá i na to, zda je třeba pro účely posouzení, zda se u hyperlinkingu jedná o sdělování díla veřejnosti, „*činit rozdíl mezi případem, kdy je dílo poté, co uživatel kliknul na odkaz, zobrazeno na jiné internetové stránce, a případem, kdy je dílo poté, co uživatel kliknul na odkaz, zobrazeno tak, že vzniká dojem, že se zobrazuje na stejné internetové stránce?*“ European Copyright Society, sdružující evropské špičky z oboru (členy jsou mj. Thomas Dreier, Axel Metzger, Christophe Geiger či Bernt Hugenholtz), vydala, vzhledem k naprosto zásadní roli hyperlinku pro fungování internetu jako takového a poměrně divergentní rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie,¹ své stanovisko k tomuto případu.² Na rozdíl od českého Nejvyššího soudu v něm tvrdí, že odkazování, a to ani na neoprávněnou rozmnoženinu, není možno chápat jako aktivitu, která by spadala pod rozsah čl. 3 směrnice 2001/29/ES (bod 6 stanoviska), tedy práva na sdělování díla veřejnosti. Odkaz, dle názoru European Copyright Society, totiž nepředstavuje transmisi (přenos) díla. Tato transmise je ovšem předcházejícím krokem sdělování díla. Odkazem též není veřejnosti sdělováno dílo. A konečně, i pokud by se v případě jednalo o sdělování díla, nejedná se o sdělování díla „nové veřejnosti“, ale pouhé odkázání na již zpřístupněné dílo – kdokoli se měl možnost již s dílem seznámit a to na místě, na kterém je odkazováno. Nejedná se tak o jednání, které by muselo být autorizováno ze strany držitele práv (bod 55 stanoviska). Z těchto tvrzení ovšem přímo nevyplývá, jak je naznačeno v bodu 7 stanoviska, že by linkování nezakládalo jakoukoliv odpovědnost, právě naopak – vzniknout tak může odpovědnost za nekalosoutěžní jednání, zásah do osobnostních práv či zásah do autorských práv obcházení technických prostředků autorských práv. Své stanovisko European Copyright Society pak uzavírá apelem demonstrujícím závažnost budoucího rozhodnutí: „*Pokud se bude hyperlinking chápat jako sdělování díla veřejnosti, veškeré hyperlinky bude potřeba výslovně licencovat.*“ (bod 68).

Zohlednit toto stanovisko a názory bude mít možnost Ústavní soud, neboť vůči anotovanému rozhodnutí Nejvyššího soudu byla podána ústavní stížnost. Soudcem zpravodajem je nově jmenovaný soudce prof. Filip a řízení je vedeno pod sp. zn. III. ÚS 1768/2013.

1 Srovnej např. případy C-135/10 a C-162/10.

2 Dostupné z: http://www.ivir.nl/news/European_Copyright_Society_Opinion_on_Svensson.pdf

Vybrané pasáže z rozhodnutí:

...v prostředí Internetu dochází k porušování autorských práv právě za využití různých Internetových služeb, při nichž dochází k šíření díla, a to i způsobem, jenž odporuje pravidlům stanoveným autorským zákonem. Zejména lze zmínit ustanovení § 12 aut. zák., které upravuje podmínky, za nichž může autor dílo užít, a v odstavci 4 písm. f) § 12 cit. zák. stanoví jako právo autorů díla či nositelů těchto práv dílo užít, mezi něž patří i právo na sdělování díla veřejnosti ve smyslu § 18 aut. zák. K takovému právu se řadí i právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla podle § 19 a 20 aut. zák. Podle § 18 odst. 2 aut. zák. je sdělováním díla veřejnosti také zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí.

Jestliže mladistvý v projednávané věci v prostoru vyhrazeném pro své stránky umístil a ponechal odkazy (tzv. embedded linky) umožňující přístup k neoprávněným rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných na externích serverech tak, že kdokoli k nim mohl mít prostřednictvím k tomu účelu založené stránky přístup, aniž by k tomu měl souhlas nositelů autorských práv, a využil k tomu tzv. hostingu s možností uložení dat na serveru, jednalo se o neoprávněnou činnost, neboť využíval hypertextových odkazů umístěných na svých WWW stránkách sloužících pro interaktivní komunikaci mezi udělovatelem a příjemcem (tzv. linking) [srov. Telec, I. Tůma, P., Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2007, s. 227]. Mladistvý uvedeným postupem umístil „link“ umožňující přístup k rozmnoženině díla, a to jako osoba odlišná od osoby, která je vlastníkem této rozmnoženiny, což je činnost, již je nutné považovat za porušení autorskoprávní neodvislosti jednotlivých aktů užití díla. Každý akt sdělení díla veřejnosti je samostatným způsobem užití díla a uživatel k takovému užití potřebuje souhlas majitele autorského práva.

...

V obecné rovině je potřebné uvést, že neoprávněný zásah do zákonem chráněných práv může být proveden celou řadou různých forem jednání, a nelze proto stanovit definici, která by ho vymezovala, a ani jednoznačně určila, jak lze takový neoprávněný zásah provést (jedná se tak např. o přivlastnění si autorství k dílu, jakékoli zveřejnění díla bez souhlasu autora anebo sice s jeho souhlasem, ale s nedovoleným provedením změn v díle, s nimiž autor neprojevil souhlas, použití díla způsobem snižujícím jeho uměleckou hodnotu, neoprávněné zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla, jakož i sdělování díla veřejnosti, u nichž byly elektronické informace o identifikaci práv k dílu odstraněny nebo pozměněny, bez svolení autora, atd.). Podstatné však pro tuto neoprávněnost zásahu do autorských práv zákonem chráněných je to, že pachatel s dílem, které požívá zákonné ochrany, nakládá v rozporu s vůlí jeho autora a činí tak v rozporu se zákonem, který práva autora nebo nositele těchto práv chrání.

...

V projednávané věci protiprávní činnost mladistvého spočívala v tom, že neoprávněně umožnil užití konkrétních filmů, prostřednictvím webové stránky, kterou provozoval, a to využitím tzv. hostingu s možností uložení dat na serveru, kde v prostoru vyhrazeném pro své stránky umístil a ponechal odkazy, tzv. embedded linky, čímž zajistil těm, kteří měli zájem vidět filmy, přístup k těmto neoprávněným rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných na externích serverech, na nichž, pokud by tito zájemci film vidět chtěli, by museli uhradit poplatky autorům děl nebo nositelům těchto autorských práv, zatímco způsobem, jakým tuto možnost mladistvý zprostředkoval, tak neučinili. Tuto činnost mladistvý praktikoval bez souhlasu nositelů těchto autorských práv a v rozporu s jejich zájmy.

...

Společenská škodlivost provinění mladistvého není významně ponížena ani s ohledem na jeho osobu, neboť mladistvý se vyznal v dané problematice a má v ní vysoké odborné znalosti. Z uvedeného je zřejmé, že byl dostatečně rozumově vybaven k tomu, aby při znalosti počítačové problematiky věděl, že autorská práva uvedeným způsobem porušuje. Bohužel svých schopností a dovedností v této oblasti užil zákonem zakázaným způsobem, a proto je nutné v této jeho činnosti spatřovat provinění, jehož formální znaky i po subjektivní stránce naplnil. Ze všech uvedených důvodů se jedná o kriminální čin, na nějž je nezbytné použít prostředky trestního práva, včetně trestní represe, jak bylo napadenými rozhodnutími správně a zcela v souladu se zákonem rozhodnuto. Rovněž je třeba zmínit množství konkrétních děl (2470), která byla činem mladistvého ohrožena, což je však počet, který mohl být podstatně vyšší, kdyby nebyla trestná činnost mladistvého odhalena.